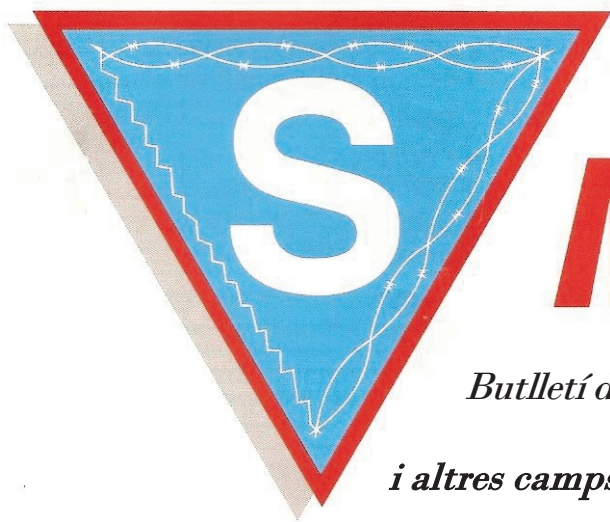

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · L'Amical compleix 50 anys
- 2 · COL·LABORACIONS:
 - Els aparells de ràdio a l'Alemanya nazi.
 - Holocaust.
- 3 · ACTIVITATS:
 - Aturem els atacs neofeixistes.
 - Salvem la memòria de Birkenau.
 - Unitat contra el feixisme i el racisme.
 - Col·loqui sobre exili i deportació.
 - Restitució senyera de Companys.
- 4 · Assemblea
 - Encarnar l'escriptura: Traduir la literatura concentracionària.
 - Taula rodona sobre deportació.
 - Jornades Catalunya – Itàlia.
 - Exposicions.
- 5 · Repercussions del viatge a Mauthausen
 - Blog Buchenwald.
 - Facebook Amical.
 - Taula rodona: "Visados para la libertad".
- 6 · VII Jornades de Ejulve
 - Presentació llibre de Juan M. Calvo.
 - RECORDEM A...
- 7 · INFORMACIONS DIVERSES.
 - Mots encreuats temàtic.
- 8 · LECTURES RECOMANADES.

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos – 08002 Barcelona

Tel. 93 302 75 94

e-mail: A_MAUTHAUSEN@terra.es

REDACCIÓ: Rosa Torán

Josep San Martín

MAQUETACIÓ: Josep San Martín

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant-ne la procedència.

L'AMICAL COMPLEIX 50 ANYS

Rosa Toran (Presidenta de l'Amical)

Encetem 2012 amb el goig de poder commemorar el 50è aniversari de la fundació de la nostra Amical, efemèrides que tingué lloc el mes de novembre de 1962, pocs mesos després que s'inaugurés el monument als deportats republicans en el mateix indret del camp de Mauthausen, emblema de la deportació republicana.

Recordem com un signe de solidaritat internacional la implicació i l'ajut dels companys de deportació francesos, en particular la del que era aleshores secretari general de l'Amical de Mauthausen de Paris,

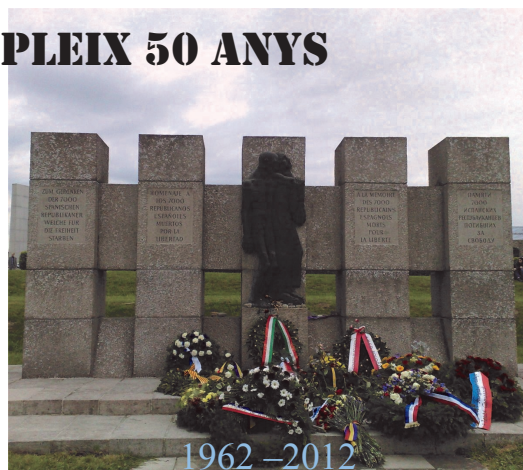

Émile Valley

Émile Valley, i la generositat en facilitar l'erecció del monument en un espai adjacent al monument francès. Justament amb aquesta actitud quedà palès un dels valors més preuats, la companyonia entre totes les víctimes del nazisme.

Els antics deportats que romanien a l'altra banda de la frontera foren conscients de les dificultats amb què havien d'enfrontar-se els republicans, en mig de l'ominós règim dictatorial del general Franco, còmplice del seu infortuni des de 1939, i responsable, després, d'humiliacions i de la reclusió en el silenci.

L'any 2008, quan es compliren 30 anys de la legalització, publicarem un llibre que narra tots els detalls de la llarga vida de l'Amical, des de les estratègies per teixir una xarxa entre els deportats, vídues i fills, que estaven instal·lats en tots els indrets

d'Espanya, fins a l'evolució en els diversos fronts de lluita, la divulgació, el reconeixement públic o les denúncies contra les immorals actuacions del neonazisme. Ara, a nosaltres, hereus de la memòria dels nostres avantpassats, ens pertoca el deure de no defallir en aquests temps difícils, ans al contrari, hem de renovar el compromís de memòria, perquè el sacrifici de tants homes i dones serveixi per fer-lo esdevenir lluita per a la defensa de la llibertat, igualtat i justícia de tota la humanitat.

A través dels mitjans habituals, us anirem informant dels projectes i actes que farem al llarg de l'any, tot recordant-vos que el viatge del proper mes de maig estarà especialment dedicat a aquest aniversari.

Joan Pagès, impulsor de la creació de l'Amical.

UNA MICA D'HISTÒRIA: ELS APARELLS DE RÀDIO A L'ALEMANYA NAZI

David Domènech

L'era nazi va coincidir amb el ràpid augment de la possessió d'aparells de ràdio per quasi totes les capes socials. En el moment de la presa de poder, uns 4,5 milions de llars tenien un aparell de ràdio, quasi un 25% de la població. En 1942, la xifra pujà a uns 16 milions, és a dir, quasi un 70% de la població (en les grans ciutats la proporció era d'un 80%). En 1943, el Ministre de Educació Popular i Propaganda, Joseph Goebbels, disposa de més de 107 emissores d'ona llarga i mitja i de 23 d'ona curta (per l'exterior) i amb 279 emissores de notícies i propaganda en 53 idiomes diferents –tenint en compte les emissores del països ocupats– per la programació de les seves consignes.

Poc després de la instauració del nazisme, el cost mig d'un aparell era d'uns 76 marcs, més tard l'aparell de ràdio més barat, un mini receptor alemany, aparegué al mercat al preu de 35 marcs, és a dir, una quantitat superior al salari setmanal d'un treballador industrial mig.

Per resoldre els problemes que plantejava la relativa escassetat de receptors, es van instituir les audicions col·lectives. Les audicions col·lectives es varen convertir en una de les característiques de la vida pública. Molts programes eren radiats en hores de treball, les fàbriques i oficines tenien que suspendre tota activitat, de manera que la població treballadora del país pogués escoltar-los. Tots els restaurants i cafès havien de tenir aparells de ràdio en previsió de les audicions col·lectives; es van arribar a instal·lar altaveus als carrers amb els seus corresponents pedestals i la guerra va tallar un

pla de construcció de 6.000 altaveus amb els seus corresponents pedestals. Al 1940, Goebbels obligà a totes les emissores privades a connectar amb l'emissora nacional, deixant reduïda la programació particular d'aquelles a un horari mínim de vuit hores, amb totes les prohibicions i censures inimaginables. Degut a la gran importància que el règim atribuï a la ràdio, el Tercer Reich va estendre per tot el país la xarxa radiofònica més densa que qualsevol altre país del món.

Els jueus havien d'entregar els seus aparells de ràdio a les autoritats locals o s'haurien d'enfrontar a càstigs severos, i els membres del partit nazi, tenien el deure de persuadir els habitants del seus blocs d'habitatges per a què escoltessin els programes patrocinats pel partit, espia als oients d'emissores estrangeres i realitzar informes per a una agència coordinadora central, sobre les reaccions dels oients i les seves preferències.

Durant la guerra les emissions radiofòniques van tenir una gran importància, tant a la llar com al front. La ràdio suposava moltes vegades l'única font de notícies i d'entreteniment. Cansats, de vegades, de les seves emissores, tant els ciutadans com els soldats que eren al front, sintonitzaven per curiositat les ones procedents del enemic; de vegades, l'objectiu era contrastar les dades que proporcionaven les freqüències pròpies, sotmeses a una forta censura, com per exemple escoltar la ràdio soviètica que difonia la llista dels presoners alemanys. La ràdio va ser una arma psicològica i propagandística, no només per les seves emissions d'informació, sinó també d'intoxicació dels adversaris. Cada estat va difondre informacions amb la llengua de l'enemic, no només per informar-los, sinó també per tirar per terra la moral de la població. La ràdio alemanya durant la guerra, fou un instrument més de la política totalitària i fou un arma poderosíssima per adoctrinar el país i també més enllà de les fronteres pròpies.

HOLOCAUST

*"Jesús deia:
Pare, perdona'ls,
que no saben el que es fan."
(Lluc 23,34-35)*

Pare meu, pare enyorat!
Per tercer cop vinc aquí
a Gusen, on vas morir
després d'un cruel patir.

I, d'amagat, crido en silenci,
i se m'ofega el respir
al pensar en la impotència
que tots devíeu sentir.

Per poder-te alleugerir
l'excés del teu patiment,
com m'hauria agradat
poder abraçar-te ben fort
i dir-te: T'estimo molt!

Sé que això és una utopia
però, quan arribo a Mauthausen
i observo els supervivents,
imagino que ets un d'ells.

Tot i així, encara vull creure
que, entre mig de tanta gent,
de cultures diferents,
us deuríeu protegir
fins arribar al trist final.

Malgrat tot, ara puc dir
que l'infern que vàreu viure
és obsolet. Resta apagat.
Tota la cendra i el fum
que els barracots empolsinaven,
el temps i l'aire se'ls ha endut.
I el cel, que estava confús,
ara és net i transparent.

Tanmateix, però, em pregunto:

¿Per què, des de temps remots,
els homes roben i maten,
trepitgen ètnies i races
i als germans quan els convé?

Sols per fer gran el seu ego
o bé per aplegar diners.
És que ignoren els sentiments?

D'aquella immensa massacre
fem-ne ressò a tot el món.
I confiem, amb esperança,
que, si els homes es proposen
ser més justos i més bons,
haurem millorat el món.

MAI MÉS!

Roser Ferrando.
(Filla del deportat Emili Ferrando Rosell)

ATUREM ELS ATACS NEOFEIXISTES

La Federació Internacional de Resistents (FIR) ens informa que, el dia 9 de novembre, el seu president Vilmos Hanti, que també ocupa la presidència de l'Associació Hongaresa de Resistents Antifeixistes (MEASZ), ha estat atacat per un grup neofeixista, a causa de la seva protesta pública contra el nomenament de dos representants de l'extrema dreta com a caps del Teatre Nacional de Budapest. L'Amical ha respòs a la crida de la FIR i hem fet arribar la nostra solidaritat.

UNITAT CONTRA EL FEIXISME I EL RACISME

Hem seguit col·laborant en els actes organitzats (Concentració a la Plaça Sant Jaume, el 2 d'octubre i manifestació el 13 de novembre, ambdues a Barcelona) per aquest ampli moviment que agrupa entitats i col·lectius antifeixistes i que ha centrat part de la seva activitat, en els darrers temps, en intentar frenar l'auge dels grups d'extrema dreta, que a Catalunya tenen la seva expressió política en el partit Plataforma X Catalunya de Josep Anglada, vinculat a líders i moviments neonazis europeus. Ens congratulem que aquest perillós grup no hagi aconseguit cap representant a les Corts, a les darreres eleccions.

SALVEM LA MEMÒRIA DE BIRKENAU

Ens sentim solidaris amb la Unió de Deportats d'Auschwitz que, amb el suport de diverses associacions d'antics deportats, l'any 2010, va presentar una moció per demanar la creació a Birkenau —enorme terreny sense senyalitzacions i amb les instal·lacions en perill de destrucció—, d'un espai museogràfic consagrat a la destrucció dels jueus d'Europa. Fins el moment, la petició, tot i repetir-se l'abril del 2011, ha quedat sense resposta i sense que sembli que hi hagi per part de les autoritats poloneses una actitud positiva, tot privilegiant Auschwitz I com a lloc de memòria dedicat, sobretot, a la història dels polonesos no jueus.

COL-LOQUI INTERNACIONAL "De l'exili a la deportació"

Juan M. Calvo va participar en aquest congrés, organitzat pel Memorial Democràtic, del 3 al 6 d'octubre, amb la ponència *'Els expedients d'indemnitzacions com a font documental(1962-2011)'* on es va fer palès la importància de la documentació conservada a l'arxiu de l'Amical.

RESTITUCIÓ DE LA SENYERA DE COMPANYYS AL CASTELL DE MONTJUÏC

L'Amical de Mauthausen va estar present, el diumenge 15 d'octubre, a l'acte de restitució de la senyera, 75 anys després que l'assassinat president de la Generalitat la col·loqués al Baluard de Santa Amàlia del Castell de Montjuïc. La Comissió de la Dignitat, va voler aprofitar

l'acte per homenatjar al President

Companyys, quan es complien 71 anys del seu afusellament al fossar de Santa Elena per ordre del dictador Franco. La senyera, lliurada per la Comissió de la Dignitat, va ser hissada per sempre en homenatge al President màrtir i a

totes les víctimes que van patir la repressió franquista en la lluita per la llibertat de Catalunya.

L'acte va comptar amb la presència de representants de moltes entitats memorialistes de Catalunya, i fou presidit pel president Artur Mas, acompanyat de Xavier Trias, alcalde de Barcelona, de Núria de Gispert, presidenta del Parlament, de Pasqual Maragall, ex president de la Generalitat, i d'una nombrosa representació de les institucions i dels partits nacionalistes. La banda de l'Agrupació Musical Senienca va interpretar el Cant de la Senyera i els Segadors, corejats pels assistents.

ASSEMBLEA

Vicepresidents: Llibert Villar i Lluís Reverter.
 Secretària: Margarida Sala.
 Tresorer: Joan M. Calvo.
 Arxius i publicacions: Rosa Toran.
 Relacions Internacionals: Isidoro Teruel i Jesús Ruiz.
 Vocals: Isidoro Teruel i Josep Casemajor.
Vocals delegats:
 Andalusia: Àngel del Río y Anita Muñoz Vably.
 Aragó: Josep San Martín.

El dia 23 d'octubre se celebrà l'assemblea anual ordinària de l'Amical, al Museu d'Història de Catalunya, seguida del dinar de germanor.

La celebració de l'Assemblea fou precedida per un acte davant el monument als deportats barcelonins del Parc de la Ciutadella. A l'acte, presidit per l'antic deportat Edmón Gimeno, i amb la presència d'un nombrós grup de socis, també hi assistiren el regidor de l'ajuntament de Barcelona Jordi Martí i el Director General de Relacions Institucionals de la Generalitat de Catalunya, Joan Auladell.

A l'assemblea es votà la Junta que quedà constituïda amb les següents responsabilitats i vocals:

Presidenta: Rosa Toran.

Astúries: Angelita Andrada.

Galícia: Ana Mª Sánchez.

Madrid: Concha Díaz.

País Basc: Joaquín Gálvez i Joseba Merino.

País Valencià: Adrian Blas Mínguez.

ENCARNAR L'ESCRITURA: TRADUIR LA LITERATURA CONCENTRACIONÀRIA

El dia 29 setembre se celebraren aquestes jornades-debat al CCCB de Barcelona, amb la participació de reconeguts traductors europeus, Vicenç Villatoro, director de l'Institut Ramon Llull, i Rosa Toran.

JORNADES "Catalunya i Itàlia"

El 25-26 novembre hem participat a les "Jornades Catalunya i Itàlia. Memòries creuades, experiències comunes. Feixisme i antifeixisme des de la Guerra Civil fins a la Transició (1936-1977)". Les Jornades han estat organitzades per l'associació Altraitalia i el Memorial Democràtic. En elles s'ha donat un pas important per superar la memòria construïda durant el franquisme que obvià la intervenció feixista italiana, així com per explicar els vincles entre els grups de l'extrema dreta italiana i espanyola

TAULA RODONA SOBRE DEPORTACIÓ

El 23 de novembre, Fèlix Silva de la FAGIC (Federació d'Associacions gitanes de Catalunya), Aaron Azagury, membre de la comunitat jueva, i Rosa Toran han participat a la taula rodona organitzada al Museu Poblat Ibèric Can Oliver de Cerdanyola del Vallès, amb motiu de l'exposició sobre el Porrajmos o extermini del poble gitano.

EXPOSICIONS

Santa Maria de Palautordera.

En el marc de les III Jornades de la Memòria Històrica, celebrades a la Sala Cultural "La Quadra", el dia 24 de novembre, s'ha inaugurat l'exposició de l'Amical "Resistents i Deportades".

REPERCUSSIONS DEL VIATGE A MAUTHAUSEN 2011

Els alumnes que van participar al viatge a Mauthausen al maig de 2011 han seguit amb el compromís adquirit amb la participació en aquest projecte. A continuació posem alguns exemples de les activitats d'alguns del Instituts:

FESTA DE LA MERCÈ

El diumenge 25 de setembre, a l'Auditori de la Plaça de Catalunya de Barcelona, els estudiants dels IES "Puig i Cadafalch" de Mataró i de l'IES "Secretari Coloma" de Barcelona van exposar materials gràfics i audiovisuals elaborats arrel del viatge a Mauthausen.

Acte de Ejea de los Caballeros

IES "CINCO VILLAS"

EJEA DE LOS CABALLEROS.

El dia 13 de desembre les alumnes de l'institut "Cinco Villas" de Ejea de los Caballeros (Saragossa), que van participar al viatge a Mauthausen van fer un acte a la sala d'actes del Centre Cívic de la localitat. A l'acte hi participà l'Ajuntament de la localitat que ha estat implicat activament en el projecte i que feu la donació d'una placa que fou col·locada a Mauthausen al maig de 2011.

Les alumnes, acompanyades per la regidora de cultura de l'Ajuntament i pel director del Centre, que les acompanyà al viatge, van fer una exposició fortament sentida de les impressions que ha deixat en elles el viatge.

La sala es va omplir amb una àmplia assistència de gent de la localitat. El delegat de l'Amical a l'Aragó assistí a l'acte per transmetre'ls el recolzament de l'Amical.

BLOG DEL PROJECTE BUCHENWALD

Consulteu el <http://www.deportacioioferrocarril.blogspot.com>

TAULA RODONA: "VISADOS PARA LA LIBERTAD"

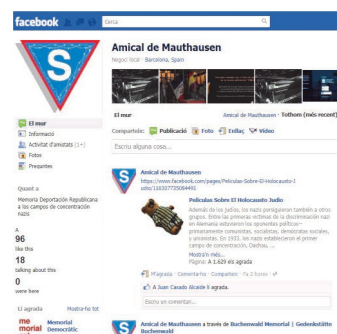
El 24 de novembre i dins del Cicle: "España y el Holocausto", va tenir lloc a l'Escola Julian Besteiro de Madrid, una taula rodona amb el títol: "Visados para la libertad".

L'AMICAL AL FACEBOOK

Ja tenim perfil a Facebook. Us convidem a fer-vos-en seguidors.

Només cal anar a la nostra pàgina web i clicar damunt:

"m'agrada".

La taula rodona fou presentada per Henar Corbi, de l'Àrea de l'Holocaust de Sefarad-Israel, i intervingeren:

- Sr. Siegfried Meir, nen jueu alemany, que entrà amb 7 anys a Auschwitz, aconseguí sobreviure tant a al camp d'Auschwitz com a les "marxes de la mort", que el conduïren a Mauthausen on fou protegit per un deportat espanyol, que esdevindria després, en sortir del camp, el seu pare adoptiu.

- Sra. Concha Díaz de l'Amical de Mauthausen.

- Sr. Juan de Dios Ramírez Heredia, president de la Unión Romaní d'Espanya.

VII JORNADES DE EJULVE DEDICADES A LA MEMÒRIA DE LA DEPORTACIÓ

A les jornades celebrades durant els dies 12, 16 i 18 d'agost i organitzades per l'Amical i l'Ajuntament d'Ejulve (Terol), es projectà el documental "La Es-

cuela fusilada", es presentà el llibre "*Itinerarios e identidades. Republicanos aragoneses deportados a los campos nazis*" de Joan M. Calvo, el qual també va impartir una conferència sobre les fonts de la deportació existents a Internet i el seu ús en la investigació.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE DE JOAN M. CALVO

Durant els darrers mesos s'ha presentat en diverses localitats el llibre de Joan M. Calvo: "*Itinerarios e identidades. Republicanos aragoneses deportados a los campos nazis*".

– **Saragossa**: 29 de juny, a la Biblioteca de Aragón, presentat pel periodista i escriptor Antón Castro.

– **Osca**: 28 d'octubre, a la llibreria *La Anónima* presentat pel periodista i escriptor Víctor Pardo Lancina.

Presentació a Fraga

– **Fraga (Osca)**: 3 de novembre, a l'IES *Ramón J. Sender* presentat pel delegat de l'Amical a l'Aragó, Josep San Martín.

– **Sariñena (Osca)**: 18 de novembre, a la Biblioteca Municipal organitzat pel Grup de lectura de la Asociación de Amas de Casa, presentat per Cruz Ulloa i l'editor Salvador Trallero.

– **Barcelona**: 24 de novembre, al Centre Aragonés, amb la participació de Cristina Vallverdú, néta de deportat assassinat a Gusen.

– **Monsó (Osca)**: 4 de desembre, a la Fira del llibre i organitzat per l'Ateneu Republicà.

RECORDEM A...

Noach Flug

El dia 11 d'agost morí, a Israel, als 86 anys. Noach Flug, supervivent del gueto de Lodz i d'Auschwitz, va ser un destacat representant del moviment antifeixista i formà part del Comitè Internacional d'Auschwitz i del Memorial Yad Vashem.

Enric Farré Farràs

Fill polític d'en Antoni Sabat Amat, assassinat a Gusen el 14/08/1941, i soci núm.130, va morir el dia 12 de juliol, als 85 anys.

Feli Morlanes Osta

Neboda del deportat Ricardo José Elias, assassinat a Gusen el 20/10/1941, i sòcia núm 112, morí el dia 2 de setembre als 62 anys.

Hans Maršálek

La nit del 8 al 9 de desembre, va morir Hans Maršálek a l'edat de 97 anys.

Hans Marsalek, fill de pares txecs, va néixer el 19 de juliol de 1914 a Viena. Des de molt jove va estar políticament compromés amb els moviments progressistes, socialistes i comunistes. Al 1938, amb l'Anschluss, va fugir cap a Praga i participà en la Resistència. El 1941 fou detingut a Praga i després de passar per varies presons de Viena, el 1942 fou deportat a Mauthausen.

El 1945, després de l'alliberament del camp, retornà a Viena i col·laborà decisivament en la instal·lació del Memorial de Mauthausen, essent membre fundador del Comitè Internacional de Mauthausen el 1952.

Ha estat un gran lluitador antifeixista, a favor de la tolerància i contra l'oblit, manifestat amb el seu treball incansable en pro del Memorial de Mauthausen.

Hans Marsalek

INICIATIVA EXEMPLAR

Conxita Cortés, filla de deportat Honorato Cortés Quiles, ha escrit una història de vida del seu pare mort a Mauthausen, amb el títol “*Un hombre llamado Honorato*”. Amb aquesta valuosa aportació compleix un deure de memòria vers el seu pare i el dret al coneixement dels seus descendents, i pot servir d'estímul per a què altres familiars enduguin una tasca similar.

AGRAÏMENTS

Andresa Ballarín Arruego, filla de Juan Mariano Ballarín Claveria, mort a Gusen el 27-7-1941, ens ha fet arribar documentació per nodrir la base de dades dels deportats republicans.

QUOTA PER A ESTUDIANTS

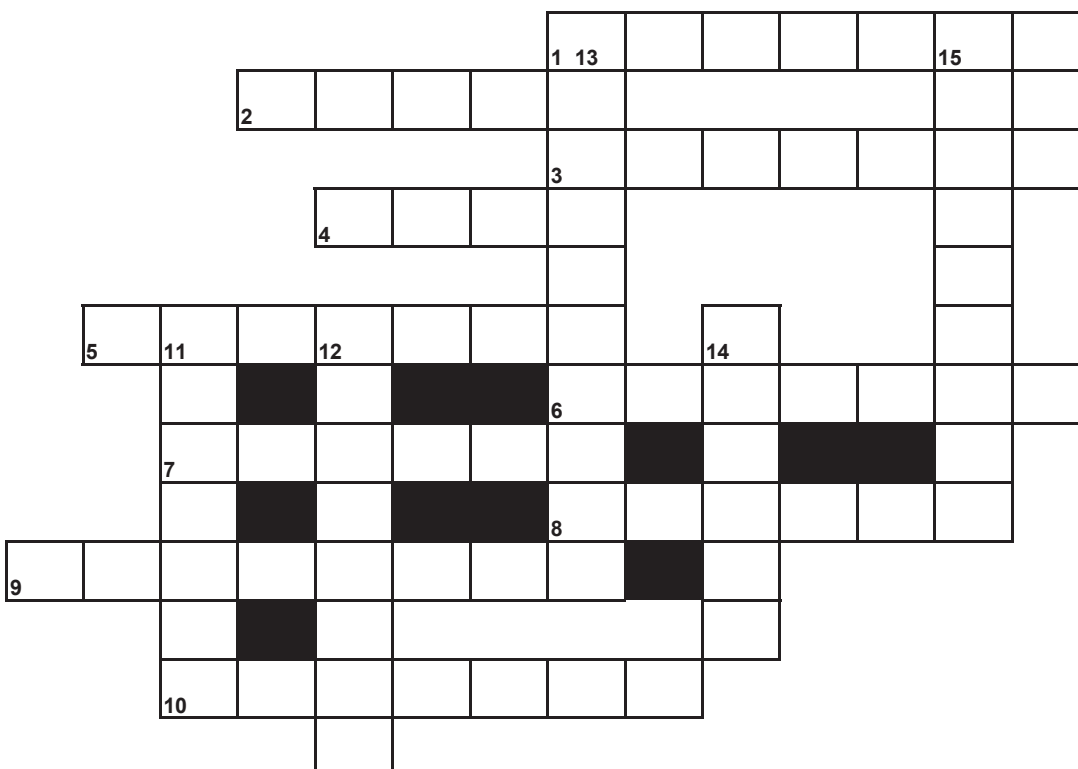
En compliment de la proposta de l'assemblea extraordinària del 23 d'octubre de 2010, la Junta ha decidit establir una quota d'estudiants de 20 euros.

MOTS ENCREUATS TEMÀTICS

David Domènech

HORIZONTAL: 1- Olla de metal, con tapadera ajustada y con asas; utensilio que se usaba en los campos de concentración. 2- Nombre de la mujer de Goebbels, se dice que era una de las amantes de Hitler. 3- El barranco de Babi Yar se encuentra en este país muy cerca de su capital, Kiev. 4- Marca de revolver, es arma corta y Churchill siempre llevaba una encima. 5- Droga muy potente frecuentemente usada en medicina como analgésico, Göring era adicto a ella. 6- En plural, sinónimo de alianza, acuerdo o amistad; Austria lo hizo con Alemania. 7- Ripio o lo que queda después de ser bombardeado un edificio 8- Nombre de la máquina alemana para encriptar. 9- Estimulante distribuido a los soldados alemanes en el frente, hoy es conocido con el nombre de speed; es una metanfetamina. 10- Nombre con que las deportadas denominaban a los grupos de ayuda entre ellas.

VERTICAL: 11- Campo comando de Buchenwald, fue el primer campo liberado por el ejército americano y visitado por el general Eisenhower. 12- Ideología y movimiento político totalitario que surgió en la Europa de entreguerras. 13- Campo de concentración de Austria, nuestra asociación lleva su nombre. 14- Comandante en jefe de la flota norteamericana en el Pacífico en la II Guerra Mundial; hoy es muy conocida la flota norteamericana que lleva su nombre. 15- Defensa hecha de tierra que cubre el cuerpo del soldado, en la I Guerra Mundial se construyeron muchas.

SOLUCIÓ MOTS ENCREUATS DE LA REVISTA Nº38

- 1 V - Braun
- 2 V - Pico
- 3 H - Garbo
- 4 V - Broz
- 5 H - Auschwitz
- 6 V - Turco
- 7 V - Amarillo
- 8 V - Asesinos
- 9 H - Ustacha
- 10 H - Sasso
- 11 H - Comanche
- 11 V - Creta
- 12 H - Apátrida

